

Horváth Róbert

KARL MARX ÉS A SÁTÁNIZMUS

RICHARD WURMBRAND könyve 1997-ben jelent meg magyar nyelven¹ és máig szinte minden visszhang nélkül maradt, ami azért is különös, mert a téma egyik világszerte legismertebb munkája (*Das andere Gesicht des Karl Marx és Marx. Prophet of darkness*). Habár a keresztény felekezeti irodalom részét képezi, történelmi, politika- és eszmetörténeti értéke, hogy összegyűjtötte azokat az alap adatokat, amelyek a további kutatások kiindulópontjául szolgálhatnak. Az embernek az a határozott érzése, hogy Magyarország azért nem foglalkoztak ezzel a könyvvel, mert nem akarják elismerni, hogy „a marxista kormányok minden más kormányzaton túltettek ellenfeleik megkínzásában” (72. o.)²

Karl Marx vallásos gondolkozóként indult. Egyik érettségi dolgozatában, amely „A hívők egyesülése Krisztussal” címet viselte, például ezt írta: „A Krisztussal való egyesülés a Vele való

legbensőségesebb, legelőbb közösség (...) belső szabadságot ad”.³ Hasonló szellemben fogalmaz az „Egy ifjú elmélkedései pályaválasztása kapcsán” című írásában is.⁴ Úgy tűnik, az érettségit követően rejtélyes dolog történt az életében, mert sátánista verseket kezdett írni.⁵ Gúnyneve a Vernichte, a Megsemmisítő lett. Költeményeinek döbbenetes sorai túlmutatnak a romantikus-lázadó, szimbolista-dekadens „sátánizmus” korabeli divatján. „Szeretnék bosszút állni azon / ki ott fenn uralkodik” – írta.⁶ És tovább: „Trónt akarok emelni magamnak / csúcsa hideg és hatalmas legyen / védőbástyája az emberfeletti borzalom / tábornagya a sötét kín”.⁷ „Az istenekhez hasonlóan járhatok / győztesként vonulok végig rombirodalmukon. / Minden szó tűz és cselekedet / keblem a teremtő kebléhez hasonló”.⁸ „(...) félelem nélkül / vérfeketésén döföm a szablyát lelkembe. / Istent nem ismer ez, de Isten sem ismeri, mi a

¹ Richard Wurmbrand: *Marx & Sátán*. Ford. Mariann Fauser. Uhldingen, 1997, Stephanus Kiadó.

² *A kommunizmus fekete könyve* 100 millióra teszi a kommunizmus áldozatainak számát. Vö. Alain de Benoist: *Kommunizmus és náciizmus*. H. n., 2000, Európa Authentica, 11. o.

³ Karl Marx: Vereinigung der Gläuben mit Christo. In Marx–Engels: *Werke*. I. kiegészítő kötet. Berlin, 1974, Dietz, 600. o.

⁴ Uő: Betrachtung eines Jüngling bei der Wahl eines Berufes. In uo. 594. o.

⁵ Marx korai vallási tárgyú írásai gnosztikus karakterrel rendelkeznek, ilyen orientációt mutatnak. Ez a tény önmagában nem diabolikus, mivel többféle gnoszticizmus ismeretes. A diabolikus fordulat, mint Lukács György esetében, gyakran akkor következik be, ha a gnózissal kapcsolatos szellemi és egzisztenciális feszültségeket nem tudják elviselni tovább, vagy kiragadják vallási közegéből. Marx is ekkor válhatott, rosszra használva gnosztikus ismereteit.

⁶ Karl Marx: *Des Verzweifelden Gebet*. In Marx–Engels: *Historisch-kritische Gesamtausgabe. Werke, Schriften, Briefe I*. I/2. köt. Frankfurt, 1972, Marx–Engels Archiv, 30. o.

⁷ Uo. 30–31. o.

⁸ Karl Marx: *Menschenstolz*. In uo. 50. o. (Idézi még a *Deutsche Tagepost*, 1982. dec. 31.) Ez a részlet talán inkább korábbi gnosztikus irányulásáról tanúskodik.

művészet / mely a fejeket megtölti a pokol gőzével / míg az agy megbolondul, míg a szív átváltozik / ahogy én azt a Feketétől tudom! / Ő üti nekem a taktust, rajzolja az útmutatást”.⁹ „Hogy a meny nyet eljátszottam / pontosan tudom / lelkem, mely Istené volt egykor / most a pokol számára rendeltetett”.¹⁰ Marx az egyetemi éve alatt egy drámát is írt *Oulanem* címmel, ami a „Velünk az Isten” jelentésű Immanuel (Emanuel) kiforgatása. Érdekesekek például a következő passzusok: „Ah, örökkévalóság! / örök fájdalom / kimondhatatlan,

„(...) léteznek olyan módon feltárt összefüggések, melyek nem nagyon jók másra, mint hogy az összeesküvés-elméletek egyikeként a sarokba dobják őket, és hogy tulajdonképpen lejárassák mindazt, ami az összeesküvés-elméletekben pozitíve érvényes.”

megmérhetetlen halál / galád alkotás, vak-mechanikusan építve / az idők naptárjának bolondja lenni / létezni, hogy történjék valami / szétesen, igen, hogy szétesen valami.” „Létezne rajta kívül valami, ami elnyelne / beleugranék, ha egy világot kellene is lerombolnom / amely közte és köztem tornyosul. / Szétmállasztja azt a szétomló szitok / (...) / és mind alább, elsüllyedni a Semmiben / teljesen elmerülni; nem lenni – ez lenne az Élet”. „Összeesek! Az óra – a végére ért / a horák állnak, a törpemű összeomlik! / Hamarosan szívemre szorítom az örökkévalóságot / de hatalmas átkot üvöltök az emberiségre még.”¹¹ Wurmbrand szerint Marx az egyetemi éve alatt kapcsolatba került egy sá-

tánista közösséggel, amitől kezdve célja a pusztítás és a rontás lett. Az utóbbit megelőző részlet a dialektikus materializmus sátáni gyökereire és perspektíváira is utal. 1837. november 10-én kelt levelében a következő szavakat írta apjának: „Egy függöny hullott le, a Szentek Szentje hasadt bennem ketté; új isteneket kellett odahelyezni.”¹² 1841-ben megismerkedett Moses Hessel, aki az anyagelvűség, a tulajdon- és polgárelenesség valamint a vallásellenesség eszméit szolgáltatta eszközül Marx számára újabb orientációja megvalósításához. A materializmus, a kapitalizmus és a szocializmus platóni értelemben nem ideák, dialektikájuk sátáni jellegét Wurmbrand kevésbé hangsúlyozza, de úgy véli, hogy Marx jelenleg még ismeretlen sátánista közösséggel való kapcsolata¹³ magyarázatul szolgál brutális verseire, szélhámosságra hajló, tékozló életvitelére, különös öltözködési szokásaira és családtagjai hozzá fűződő viszonyára is, akik valamiféle főpapnak tekintették. Humanizmusa, darwinizmusa, szocializmusa, nacionalizmusa és cionizmusa az író szerint álságos. Csupán eszköz és álarc volt. Körülbelül a könyv egyharmadát követően Wurmbrand egyre inkább a marxizmus történelmi-politikai következményeivel, a kommunizmus sátáni gyakorlatával foglalkozik, amit több esetben sátánista rítusokként mutat be.¹⁴

⁹ Uő: Spielmann. In uo. 57–58. o.

¹⁰ Uő: *Das bleiche Mädchen*. In uo. 55–57. o.

¹¹ Uő: *Oulanem*. In uo. 60. oldaltól.

¹² Marx levele Heinrich Marxhoz. In uo. 218. o.

¹³ Moses Hess, Bruno Bauer, Arnold Ruge, Edward Aveling, Bakunyin, Proudhon, Engels és Neacsajev vélhetően ugyanennek a sátánista titkos társaságnak a tagjai voltak. „(...) maguk a kommunista mozgalmak is az okkult sátánizmus front-szervezetei”. (89. o.) A későbbi kommunista sátánista köröket illetően Wurmbrand a Pokol nevű szervezetet nevezi meg, amely 1872-től a Forradalmi Világliga magja volt, valamint az Orginformot. Lásd 89–94. o.

¹⁴ „A börtönben egy kereszthez szögeztet papot talált. Felhasított hasába egy meg nem született csecsemő testét tették, amelyet egy anya méhéből szedtek ki. Az anya megcsonkított hullája ott feküdt a véráztatta padlón.” (59. o.) Wurmbrand lelkész maga is

Körülbelül ezek a szerző által összegyűjtött, további részletek felkutatására ösztönző, fontos tények. Mindez azonban egy csapongó és roszszul megírt könyvben bújik meg. Bármennyire is szimpatikus számunkra a szerző antikommunizmusa és dicséretes tájékoztató tevékenysége a keresztények számára,¹⁵ fel kell ismernünk, hogy léteznek olyan módon feltárt összefüggések, melyek nem nagyon jók másra, mint hogy az összeesküvés-elméletek egyikeként a sarokba dobják őket, és hogy tulajdonképpen lejárassák mindazt, ami az összeesküvés-elméletekben pozitíve érvényes. A pusztá hitbuzgalom alapján írt művek, mint például a *Sátánizmus és rockzene*,¹⁶ akkor is, ha az egykori legfőbb egyházi ördögűző könyve, tökéletesen alkalmasak arra, hogy a titkos és rejtett összefüggések komoly kutatásait szintén neveltségessé tegyék, a sátánizmus témáját is eljelentéktelenítve. Az ember már halálosan unja a különböző személyek és dolgok démonizálását, Nérótól, Hitleren át a *heavy metal*ig. Ha alaplatlanul vagy rosszul vetünk fel dolgokat, ha nem érvelünk meggyőzően és körültekintően, ha nem folytatunk kellő könyvtári és levéltári, történelmi és filológiai kutatásokat, előbb-utóbb eljutunk odáig, hogy minden komoly eredményt és meglátást is inszINUÁCIÓNAK bélyegeznek vagy érdektelennnek tekintenek. Amit állítunk, azt nyilvánvaló módon felelősségteljesen kell artikulálni és bizonyítani, máskülönben magunk alatt vágjuk a fát. Ezek olyan észrevételek, amelyeket

a konzervatív és jobboldali erőknek különösen figyelembe kell venniük.

Wurmbrand legnagyobb hibája, hogy nem tesz különbséget a sátáni jelenségek (megmutatkozások) és a sátánizmus között. Kategóriá-lisan és pontosan nézve a bestialitás és a sátáni megszállottság durva formái nem tekinthetők feltétlenül sátánizmusnak. A sátáni jelenség sátáni ugyan és elvezethet a sátánizmushoz, de nem minden esetben a sátánizmus eredménye. A jelek arra utalnak, hogy Marx konkrétan sátánista volt. De elvárhatjuk-e ennek a belátását és komolyanvételét akkor, ha a sátánisták listáján olyan személyeket szerepeltetünk, mint Baude-laire, Carducci, Brjusov, Hegel, Nietzsche, Stirner, Mussolini, Hitler és Jung? Komolyan lehet-e venni azt, amit tényleg komolyan kellene venni, ha egy érvelő eszmei folytonosságot lát He-gel és Moses Hess között? Ahelyett, hogy nép-szerűséget keresve Hitlert támadja, védelmébe veszi a munkásosztályt, Darwint, Moses Hest, a cionizmust és az USA-t, Wurmbrandnak meg kellett volna különböztetnie a sátánizmust a művészeti-dekadens-romantikus-populáris „sátánizmustól” is. Mint a sátáni jelenségek (megmutatkozások) kategóriájának esetében elmond-tuk, úgy ez utóbbi tekintetben sem állíthatjuk, hogy semmi köze nem lehet a voltaképpeni sá-tánizmushoz, azonban Marx sátánizmusának a súlyát csak ilyen különbségtételek révén érthet-jük és értethetjük meg.

megtapasztalta az efféle poklokat. Ürülék és vizelet felett tartott „misékről” is beszél (71. o.), továbbá Lenin sírjának „rituális” jellegéről és „kultikus” szerepéről. (103–105. o.) *„A marxizmus nem egy átlagos bűnös emberi ideológia. Bűnelkövetése jellegében és módjában is sátáni, csakúgy, mint tanaiban, amelyeket terjeszt. Bizonyos alkalmakkor a marxizmus nyíltan is beismeri sátáni jellegét.”* (63. o.) *„Valószínűleg csak kevés kommunista funkcionárius követi vagy követte a Sátánt tudatosan, de létezik olyan sátánizmus is, ami nem tudatos: efféle vallás tudomása nélkül is lehet valaki sátánista.”* (110. o.)

¹⁵ *„Az ember éppoly kevésbé lehet marxista keresztény, mint ördögimádó keresztény.”* (112. o.)

¹⁶ Corrado Balducci: *Sátánizmus és rockzene*. Pannonhalma, 1992, Bencés–Piemme. Az ördög farka manapság sokszor inkább kikandikál a demokraták öltönyéből és más *update* dolgokból, mint egyes úgynevezett „sátánisták” farmer-nadrágjából.